

Pilots met maatschappelijke stage in het groen

Een draaiboek voor vrijwilligerswerk

Groene organisaties zegden aan LNV toe om in 2011 10.000 maatschappelijke stageplaatsen te realiseren. LTO Noord zet de eerste voorzichtige stappen. Maar niet iedereen is enthousiast.

Renswoude, landgoed Wittenoord. Uit het busje rollen de vijf vrijwilligers en drie vaste medewerkers van Landschap Erfgoed Utrecht. Twee van de vrijwilligers zijn Lennart en Ferry, leerlingen uit de vierde klas havo van Het Nieuwe Lyceum uit Bilthoven. Zij doen dit werk in het kader van hun maatschappelijke stage. Vier dagen werken in de natuur en op vrijdag presentatie op school aan hun klasgenoten. Op maandag binden de jongens boombanden aan eiken. Het is nog erg wennen. En het werk is niet het meest enerverende dat er bestaat. “Gelukkig is het mooi weer,” zegt Ferry, “dan is het altijd beter dan bejaarden verzorgen.” Tijdens de koffiepauze trekken ze zich terug van de rest van de groep. Ze roken een sigaretje bovenop de herstelde Grebbelinie.

Dinsdag werkt de groep op een ander landgoed. Ze zetten een oude beukenhaag vrij, waardoor die beter tot zijn recht komt. Lennart ziet hier het nut wel van in. “Die haag is cultuurhistorisch van belang.” Op woensdag krijgen de leerlingen uitleg over de planten en over de bunkers en schutterskuilen van het Heidepark in Bilthoven. Daar maken ze een pad vrij van overgroeide braamstruiken. “Ik heb veel geleerd,” zegt Lennart, “ik ga tijdens de presentatie vertellen dat dit een goede maatschappelijke stage is als je buiten wilt werken.” Ferry heeft vooral geleerd dat dit niet zijn ding is.

Ondertussen heeft ploegleider Nico Elderhorst de jongens zien veranderen gedurende de week. “Ik heb ze gezegd dat

het de bedoeling is dat ze in de pauzes gewoon bij de groep zitten. Dat deden ze dan ook en ze gingen zich steeds meer op hun gemak voelen, ze stelden ook vragen. Ook zagen ze dat andere vrijwilligers het werk met veel plezier doen, dat het gewoon een kwestie van instelling is.”

Spontaniteit en speelsheid

Voor Het Nieuwe Lyceum is dit het tweede jaar dat de leerlingen maatschappelijke stage lopen. Het ministerie van OCW geeft er subsidie voor. Het geld gaat voor een deel naar de Vrijwilligerscentrale in Zeist. Anke Peters is daar aangesteld om de stages te coördineren. “Wij moeten de organisaties soms wel extra motiveren. Ze denken dat ze er veel werk aan hebben omdat de leerlingen de tijd moeten krijgen om opdrachten te doen. Maar de maatschappelijke stage lijkt toch meer op vrijwilligerswerk dan op een beroepsstage, het is ook extra handen voor de organisaties. Ook moeten wij de organisaties laten zien wat een jongere te bieden heeft: geen volwassenheid maar wel sterke handen, spontaniteit en speelsheid.” Landschap Erfgoed Utrecht is de Utrechtse afdeling van Landschapsbeheer Nederland. Jaap Zaagman coördineert de vrijwilligersgroepen. “Stagiaires leveren ons niet veel op. Ze kosten tijd in de voorbereiding en de begeleiding. We moeten zorgen dat ze op tijd op de juiste plek zijn, dat ze de juiste spullen bij zich hebben.” Daarom heeft de organisatie het liefst alleen contacten

met de vrijwilligerscentrale, liever niet met de school. De school wil liever wel direct contact met de organisaties. De mentor van de jongens, Marja van Gils, wil graag contact tijdens de voorbereiding om duidelijke afspraken te maken: wat kunnen de leerlingen en wat mag de organisatie verwachten? Ferry en Lennart geven aan dat dat niet altijd lukt: “Op de info stond dat we hekken zouden bouwen en zouden snoeien in de natuur.” En nu binden ze boombanden aan.

Pilots verplichten

Van Het Nieuwe Lyceum kreeg de vrijwilligerscentrale de opdracht om negentig stageplaatsen te organiseren. Samen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Geldersch Landschap zegde Landschapsbeheer Nederland toe 3.600 maatschappelijke stageplaatsen in het groen te realiseren in 2011. Op dit moment zijn de organisaties druk in de weer met de voorbereiding van pilots die veelal na de zomervakantie van start zullen gaan. Doel van die pilots is om te kijken of het aantal toegezegde plekken te realiseren is en hoe dan. Landschapsbeheer Nederland gaat vijf pilots uitvoeren. Daarin worden klassikale groepen gekoppeld aan een gebied waarin ze verschillende activiteiten ondernemen, inclusief de voorbereiding en het nawerk. Dat kan bijvoorbeeld de aanleg van een pad zijn. Jaap Zaagman: “Wij werken niet mee aan die pilots. Dan richt je je op één school en ben je gebonden aan allerlei randvoorwaarden als methode en





Lennart en Ferry binden boombanden aan

doelgroep. Nu ben ik vrij om te kiezen waar ik mogelijkheden zie voor maatschappelijke stages.”

Oude vrouwen

Ook LTO Nederland heeft met een aantal andere groene organisaties 3.600 plaatsen toegezegd. In april organiseerde LTO Noord de eerste pilot. Twaalf leerlingen van AOC Terra, vmbo Emmen, ondersteunden kwekers in Erica bij de voorbereiding en uitvoering van het evenement ‘Kom in de Kas’. Ze hielpen mee om de bloementoonstelling in te richten, maakten bloemstukjes, smeerden broodjes gezond, deelden die uit en praatten met de bezoekers. Voor Jans Hilbrands van het vmbo in Emmen is het belangrijk dat de leerlingen sociale vaardigheden aanleren. “Ze doen mensenkennis op, ze leren zichzelf kennen, ze leren samenwerken en dat dat met ‘die oude vrouwen’ niet altijd leuk is.” De maatschappelijke stage

moet wat hem betreft niet teveel een papieren tijger worden. Uitgebreide kwaliteitscriteria op schrift zijn er dan ook niet. Het gaat om het doen, om de ervaring. Dat evalueert hij met de leerlingen.

Van 12 naar 600

Om te leren van deze eerste pilot evalueerde projectleider Jurjen de Jong van LTO Noord de maatschappelijke stage met de school en met de bedrijven. De bedrijven geven aan dat ze een draaiboek willen met daarin afspraken rondom tijdstippen, activiteiten en begeleiding. De Jong kan zich voorstellen dat de scholen daar een format voor maken.

De Jong ziet veel mogelijkheden in acties als ‘Kom in de Kas’. “Met zo’n landelijk evenement kunnen we veel leerlingen plaatsen.” Dat is belangrijk, want eind 2009 wil LTO Noord 600 plaatsen aan de scholen aan kunnen bieden. ‘Kom in de Kas’ is ook geschikt voor de

maatschappelijke stages omdat er altijd al veel vrijwilligers aan meewerkten. Het is niet de bedoeling dat leerlingen tomaten gaan plukken op de bedrijven, er moet een maatschappelijke component zijn. De leerling doet iets voor een ander of de maatschappij zonder er een financiële vergoeding voor te ontvangen.

Maar van twaalf plaatsen nu naar 600 in 2009 is een grote stap. De Jong wil samenwerkingsverbanden opzetten met grijze en groene scholen en stagebieders. De aoc’s kunnen een belangrijke bijdrage leveren omdat ze een uitgebreid netwerk van stagebedrijven hebben. “Het mooiste is als leerlingen van grijze scholen groene stages lopen en andersom. In Erica lukte dat niet omdat het zo kort dag was, daarom koos LTO Noord met het vmbo in Emmen voor een makkelijke weg.” □